

Na nedavnem 40. Tednu slovenske drame je Šeligovo nagrado za najboljšo uprizoritev tekmovalnega programa prejela predstava Prešernovega gledališča Lep dan za umret avtorja besedila in režiserja Vinka Möderndorferja, v kateri v glavni vlogi mame briljira Vesna Jevnikar.

Dobre vloge so največje nagrade

VESNA JEVIKAR, IGRALKA

"Ta predstava je zgolj iskrena in to je njen največji kapital. To je namreč tip gledališča, ki je meni najbližji. Beseda in čustvo v živo, v tistem trenutku, v tistem večeru."

IGOR KAVČIČ

Saj res, kako je s pivom v predstavah? V predstavi Lep dan za umret Vesni na odru odpreta kar nekaj steklenic in veselo popivata ... Marsikdo me je vprašal, ali pijeta pravo pivo ali odpirata že večkrat odprto steklenico z vodo?

"V steklenicah na odru je običajno voda. Piva tudi sicer sploh ne pijem, niti običajnega niti brezalkoholnega, tako da v nobenem primeru ni mogoče, da bi med predstavo spila tako količino piva. Med predstavo že sok težko pijem, ker imam ponavadi "zavozlan želodec"."

Na zaključku Tedna slovenske drame, potem ko je predstava Lep dan za umret, v kateri igrate glavno vlogo, bila izbrana za najboljšo predstavo tekmovalnega programa festivala in bila nagrajena s Šeligovo nagrado, ste bili tako iskreno veseli, kar žarelo je iz vas ...

"V moji igralski karieri sem prejela že kar nekaj nagrad, skupinskih in posameznih, a tako vesela, kot sem bila za to nagrado, res nisem bila še nikoli. Prvič sem bila vesela zato, ker je nagrado dobila predstava v celoti. Brez odličnega besedila in Vinkove režije, predvsem pa moje soigralke Vesne Pernarčič Žunič tudi sama ne bi mogla tako dobro odigrati. Čeprav je predstava mala, smo opravili veliko delo. Pod drugo pa sem imela občutek, da se je neodvisna žirija tokrat odločila res iskreno. Bila sem presrečna in sem se odločila, da bo to moj večer. Mojega veselja si ne bom pustila vzeti, in si ga tudi nisem."

Tudi nagrade, kipca v obliki stiliziranega peresa, si tisti večer nikakor niste pustili vzeti iz rok ...

"Priznam, res mi nekako ni šel iz rok. Ampak, ker smo dobili le en kipec, ga je na koncu domov odnesel Vinko. Seveda sva se tako

odločili obe Vesni. Namreč, veliko vaj za to predstavo smo opravili kar pri njem doma v njegovi kuhinji. Sicer ne vem, ali ga lahko izdam, ampak Vinko ima vse svoje nagrade, ki jih ni malo, na posebni polici na veceju. In sva mu rekli, daj ti pero, če ga boš dal na taisto poličko. Tako se bova, ko bova naslednjič pri njem na vajah, domače počutili tudi, kadar bova šli lulat."

Menda imate tudi vi zasluge, da je predstava sploh prišla na repertoar Prešernovega gledališča ...

"Pred leti, ko je bil *Lep dan za umret* nominiran za Grumovo nagrado, smo na TSD uprizorili kratek odlomek in že takrat mi je bilo besedilo zelo všeč. Vedela sem, da je to nekaj zame, in sem skupaj z avtorjem iskala gledališče, kjer bi lahko uprizorili to predstavo. Tudi naši dramaturginji Postrakovi je bilo besedilo zelo všeč in ker je v letošnji sezoni prišlo do

spremembe v repertoarju, je na neki način vskočil Vinko Moderndorfer z režijo svojega besedila. Predstava je bila kar nekoliko moja, vseskozi sem jo nosila s seboj, in moram reči, da sem bila izjemno srečna, ko je tekst prišel na naš repertoar.

V bistvu ne vem, zakaj mi je besedilo tako blizu. Seveda je v njem moja mladost, moja generacija, ampak jaz nisem bila nikoli tako izrazita pankerica kot matna, ki jo igram v predstavi. Seveda sem se spogledovala s pankom, ampak nič več kot to. Ko je ta prihajal v Slovenijo, sem bila jaz v tretjem letniku gimnazije. Seveda smo poslušali Sex pistols, nosili knofle ..., ampak pravega bistva panka pa pri sebi takrat nisem našla. Nisem bila taka upornica, kot so bili pankerji ..."

Pridna punca, kot je bila Milena iz filma Sreča na vrvi, pa že ne more postati pankerica ...

"No, pridna punca tudi nisem bila. In Milena je bila

nekaj let prej, še preden sem prišla v puberteto. Pank mi je bil v redu, nisem pa se imela za pankerico. Sem pa v sebi nosila, in še vedno ga nosim, uporništvu. Še vedno trdim, da se je treba boriti za vrednote, za življenje, in se je treba upirati sistemu ..."

Kar vam je zagotovo še kako koristilo pri vživljanju v lik?

"Ja, v vsej tej upornosti sem se res našla. Hkrati pa je sreča, da imam pri svojih letih še vedno precej energije, da sem sploh lahko zmogla to vlogo. Ob tem tudi nimam težav z različnimi nivoji govora. V predstavi ga je bilo treba zelo spustiti, pri tem pa paziti, da vse te kletvice ne izpadejo zgolj vulgarno in nič drugega."

Ampak, jezik je v predstavi še vedno precej oster.

"Se strinjam, vseeno pa upam, da sem ostala znotraj tega ostrega in nisem prestopila meje vulgarnosti. No-

čem, da bi gledalcem izpadlo zoprno, da bi se počutili neugodno. Glede na to, kako občinstvo sprejema predstavo, kako poslušča, kako reagira, mislim, da mi je kar uspelo, in priznam, da sem kar ponosna nase.

Vloga ponuja zelo širok čustveni spekter, kar je značilno le za redke ženske vloge. In če gre za veliko količino teksta in velik čustveni razpon vloge, potem je to tako v strokovni kot v siceršnji gledališki javnosti opaženo bolj kot sicer. Najbrž sem večkrat naredila kaj težjega, kot je ta vloga, pa je ostalo neopaženo, zato ker lik ni bil tako izpostavljen. V tej predstavi sva le dve igralki in sva izpostavljeni obe. Ničesar drugega ni, vse morava narediti sami, ni kostumov, preoblek, ni zunanje "navlake", na odru sva le midve z najinim igralskim talentom. Vesela sem, da je to opazila tudi komisija za podeljevanje nagrad."

Po predstavi ni manjkalo mnenj, da gre za eno vaših

življenjskih vlog. Kako igralci gledate na to z najboljšimi vlogami v življenju?

"Nerada govorim o tem. Ko se trudiš oblikovati vlogo, se vedno trudiš za sto odstotkov, včasih prideš do šestdeset, včasih do devetdeset, včasih tudi do sto petdeset odstotkov. Igralec je vedno tudi človek, tudi na odru. Ne glede na to, da znamo in zmoremo interpretirati različne značaje, je nekje v biti tvoja misel še vseeno zraven. Samo tvoja. Je pa dejstvo, da si vsak želi velikih vlog, vsak se želi izkazati, zato smo v tem poklicu. Zato nočem govoriti, kaj je veliko in kaj ni veliko. Včasih se zgodi, da imaš pet stavkov, a jih poveš tako, da jih vsi opazijo."

Rekli ste, da ste si zelo želeli igrati to predstavo. Pa vendar, kakšen je občutek, nekaj na oder postavljati za občinstvo, ali pa nekaj za

nagrado na Borštnikovem srečanju?

"Ta predstava je tudi premajhna za "Borštnika". Hitro jo je moč razumeti, ni nek gledališki novum ..., kot je bila pred leti recimo predstava *Push up*, za katero so govorili, da odpiramo neko novo gledališko govorico. Ta predstava je zgolj iskrena in to je njen največji kapital. Mogoče pa so prav zato mnogi rekli, da je to ena mojih najboljših vlog kadarkoli. To je namreč tip gledališča, ki je meni najbližji. Beseda in čustvo v živo, v tistem trenutku, v tistem večeru. V tej predstavi se je vse to nekako sestavilo. V tem konceptu je bila tudi Vinkova režija, za kar sem mu neizmerno hvaležna. To predstavo bi lahko režirali povsem drugače, bolj bi se recimo dalo izkoristiti pank, Vinko pa je režijo predstave usmeril v naju, pustil nama je, da živiva zgodbo na

Mama iz predstave Lep dan za umret / Foto: Mire Mutić

odru, in z režijskimi posegi ni vztrajal pri neki svoji poetiki. Pank je tako zgolj dekoracija zgodbe. Mogoče je bila prednost, da je on tudi avtor teksta, in ni čutil, da mora še kot režiser v predstavo dati neko svojo poetiko. To, da ti režiser dovoli, da uveljaviš tudi svojo poetiko, je nekaj najlepšega, kar se lahko igralcu zgodi. Imeti možnost delati resnično to, kar čutiš, in to poveš brez neke zunanje navlake. To je meni najljubše gledališče."

Igranju ste se zapisali že v najstniških letih v Kranju.

"Starša sta se v službo v Ljubljano vozila iz Šmartnega pri Litiji, ampak oče si je zelo želel imeti hišo, ki smo jo potem postavili v Kranju, kamor smo se preselili, ko sem šla v prvi razred na "Staneta Žagarja". To je bil zame kar šok, iztrgana sem bila namreč iz okolja, ki sem ga poznala, in postavljena nekam, kjer nisem poznala nikogar. Prišla sem v razred, kjer so se vsi poznali, jaz pa recimo še dialekta nisem razumela. V Šmartnem smo rekli ujšn'ca, tukaj pa se reče gujsn'ca, in nisem razumela, ko so me vprašali, ali se grem gujsat. To so bile v prvem letu stvari, ki so me verjemo zaznamovale, saj sem podpora potem iskala tam, kjer sem jo lahko, pri učiteljicah. Trudila sem se biti pridna punčka, da me bodo imele rade."

V gledališče sem prvič vstopila, ko je v Prešernovem gledališču Albert Kos režiral Cankarjevo Hišo Marije pomočnice, in učiteljica slovenščine je povedala, da potrebuje mlade punce za predstavo. Šla sem na avdicio, kjer nas je bilo zelo veliko in so nam na koncu rekli, da nas potrebujejo deset, ostale pa bodo na vrsti kdaj prihodnjič. Če si katera zelo želi, je vprašal, in jaz sem se seveda javila ter potem odigrala glavno vlogo Malči. Ko je Jane Kavčič iskal otroke za mladinski film *Sreča na vrvi*, so z Viba filma prišli posnet tudi nas v gledališče. Prišla sem na glavno avdicio in imela srečo ..."

Čez noč ste postali filmska zvezda, vam je to kaj stopilo v glavo?

"Moji starši nekako niso bili preveč navdušeni nad vsem tem. Zato so se zelo potrudili, da mi slava ne bi stopila v glavo in mi tudi res ni."

Vaše gledališko življenje se je potem nadaljevalo v gimnazijskih letih. Je bilo to tudi odločilno, da ste se vpisali na akademijo?

"Igrala sem v mladinski skupini pri Lojzetu Domajn-

ku. Ko se je bilo treba vpisati na akademijo, pa sem bila do konca prepričana, da ne morem narediti sprejemnih. Mislila sem se vpisati na umetnostno zgodovino. V gledališki skupini pa smo bili dokaj močna generacija, Bernarda Oman, Milan Štefe in Kondi Pižorn sta že naredila sprejemne, nakar sva se odločila še midva z Ivom Godničem in uspela. Tako je takrat cela generacija iz Kranja šla na akademijo. Med študijem se mi je zgodilo novo naključje. Imela sem sobo na Poljanah in sem nekoč spet srečala režiserja Janeta Kavčiča. Kako si, kaj delaš, me je vprašal, jaz pa sem mu povedala, da sem v prvem letniku akademije. Aja, zakaj pa jaz tega ne vem, pa ravno igralko rabim, glej, da mi takoj jutri prideš tja in tja ... Konec 1. letnika sem tako igrala glavno vlogo v filmu *Nobeno sonce*, za katero sem dobila kar nekaj nagrad."

Po končani akademiji vas je pot vodila v Celje...

"Bila sem štipendistka Mestnega gledališča ljubljanskega. V času študija sem tam tudi veliko igrala in rečeno mi je bilo, da me bodo zaposlili. Končala sem študij, v gledališče pa je prišel nov umetniški vodja in rekel, da me ne bo zaposlil. Ostala sem nekje v zraku in edino, kar mi je preostalo, je bil status svobodnega umetnika. Ugotovila pa sem, da kot svobodnjak ne morem igrati to-

liko in tistega, kar bi si želela, in ko je prišlo vabilo iz Celja, sem si rekla, pa grem za kakšno leto, pomembno je, da delam. Tisto leto se je raztegnilo na skoraj deset let. Sin Žan je začel hoditi v šolo, sama pa sem se tudi naveličala številnih voženj čez Trojane, takrat namreč še ni bilo avtoceste. Dala sem odpoved in bila spet "na svobodi". V Kranj me je potem poklical takratni dramaturg Janez Vencelj in od leta 1998 sem v Prešernovem gledališču."

"Svoboda" vas ni preveč navdušila?

"Na svobodi moraš za to, da preživiš, delati ogromno stvari, za katere mogoče nisi najbolj srečen, da jih delaš. Hkrati pa tudi nisem človek, ki bi se znal dobro promovirati. Želela sem si službo, kjer imam delo na neki način zagotovljeno. Jaz zelo rada veliko delam in tukaj imam to možnost, zato zelo uživam v Kranju."

Ob veliko vlogah delate tudi s številnimi režiserji, gledališki ansambel med seboj dobro sodeluje, ampak v Ljubljani kranjsko gledališče še vedno velja za provincialno ...

"Vse to so prednosti, zaradi katerih ostajam v Kranju. To, katero gledališče je več vredno in katero manj, pa sem že v prvih treh letih svojega poklica vrgla čez ramo. Zame je vredno tisto, kar delam, oziroma, kaj delam in s kom delam. Drugo me ne zanima. Moram reči, da tu nimam nobenih bolečin in skomin. Vem pa, da bi ovenela, če ne bi imela na sezono vsaj dveh vlog "da se reče" ..."

V zadnjem času je med kranjsko občinsko oblastjo in gledališčem precej napeto vzdušje. V ospredje stopajo finančne težave, na občini govorijo o bolj "komercialnem" gledališču, v gledališču vztrajate pri začrtanem umetniškem konceptu, ki se je izkazal za odličnega ... Za gledališki ansambel tako vzdušje ni ravno najbolj sproščeno, mar ne?

"Seveda ni. Vse to dogajanje vpliva tudi na gledališki ansambel. Še vedno lahko rečem, da ima Prešernovo gledališče v Kranju odlično publiko, odprtih je deset abonmajev, kar je za tako mesto kar velik dosežek. Ljudje z veseljem prihajajo v gledališče in v tem smislu ne prejšnjih ne zdajšnjih oblastnikov ne razumem. No, dejstvo je, da je sedaj recesija in občina reže najprej tam, kjer je življenjsko "najmanj pomembno". Verjamem, da je za občino naše gledališče velik strošek, ampak prepričana sem tudi, da bi bil učinek tega stroška lahko še boljši.

Ne morem reči, da župan Perne ne mara gledališča, ravno nasprotno, on je naš zvesti obiskovalec in občudovalec, in bi mu delali krivico, če bi trdili, da nima posluha za gledališče. Dejstvo pa je, da smo mi v konstantnem precepu, ker je naš status tako nedorečen. Na nek način je financiranje hiše in ansambla na plečih občine, po drugi strani je financiranje

programa v rokah ministrstva in tako eden kot drugi vztrajno krčita sredstva. Občina seveda reče, zaslužite. Če mi hočemo zaslužiti, to pomeni komercialo, v repertoarnem smislu bolj ali manj "Mengeš", kar pa mislim, da ni smisel tega gledališča."

Ob zaključku Tedna slovenske drame sta z županom Pernetom imela precej dolg razgovor ...

"Res sva se kar nekaj časa pogovarjala o predstavi, nagradi, pa tudi o aktualni situaciji. Ne morem reči, da je občina nenaklonjena do nas, bolj je najbrž krivo dejstvo, da je prišlo do slabe komunikacije med mestno oblastjo in našim direktorjem. Hkrati pa mora občina tudi vedeti, da so naše želje in ambicije velike in da eno leto bomo že stisnili in pokazali, da znamo, da zmoremo, pa mogoče drugo in tretje leto spet, ampak to enostavno ne more trajati. Zmanjkuje nam sape. Ne moreš delati več kot toliko, po drugi strani pa si želeli naprej. V okviru tega, kar imamo, ne moremo več naprej. Potrebno bo najti neko komunikacijo med občino, ministrstvom in gledališčem in prepričati vse te ljudi, da smo res toliko dobri, da smo te investicije vredni."

To dokazuje, da v vseh teh letih jedro gledališkega ansambla še vedno vztraja.

"Ostajamo zato, ker nam gre za naše gledališče, ker smo tukaj zadovoljni in ker si res želimo, da bi tudi mesto prestopilo ta magični prag in reklo, ja, dobro delate. Upam, da se bo našel skupni jezik in še kakšna finančna kje."

Če se ozrete kakih petindvajset let nazaj, ko ste prihajali na akademijo, je to, kar počnete zdaj, tisto, kar ste si želeli, ko ste se odločali za igralski poklic?

"Ja."

Samo tako na hitro in tako na kratko "ja"?

"Seveda. Imela sem veliko srečo, da sem kot mlada posnela veliko filmov in da sem že v mladih letih ta filmski trn nekje izpulila. Jasno, da bi si še želela igrati v kakšnem filmu, nimam pa te bolečine, da tega kasneje nisem več počela tako pogosto. Dejstvo je tudi, da pri svojih letih še vedno veliko igram, in to dobre vloge, ker mi je v čast in veselje in me osrečuje. Nimam nobene potrebe po neki filmski slavi, če ste to mislili."

Hoja po rdeči "viktorski" preprogi ...

"Niti najmanj. Imam pa potrebo priti na Borštnikovo srečanje, na MES ..."

Mar tega učite tudi svojega sina Žana, ki je odigral glavno vlogo v mladinskem filmu Distorzija in se menda tudi zanima za študij igre?

"Film je posnel pri petnajstih in ga je to popolnoma očaralo. Še sreča, da je trajalo eno leto, preden je film prišel v kino, tako da je vmes zrasel in prišel k sebi od morebitne "slave"."

Pa sva spet na začetku pri predstavi Lep dan za umret, katere poanta je tudi, da je hči ista kot mati, da kri ni voda ...

"Kot kaže, je res tako. Sin je še vedno trdno odločen za akademijo."

Zdaj hitite na oder na zadnjo letošnjo abonmajsko uprizoritev Revizorja ...

"Ja, ste opazili, da že pogledujem na zvonik, koliko je ura."

Saj res, nisva veliko govorila o nagradah ...

"Saj sva govorila o zadnji nagradi. Sicer pa dobre vloge in veliko igranja so zame največje nagrade."

Foto: Gorazd Kavčič

V maskirnici med pripravo na zadnjo letošnjo uprizoritev Gogoljevega Revizorja.

*"Ko se trudiš
oblikovati vlogo,
se vedno trudiš
za sto odstotkov,
včasih prilezeš
do šestdeset,
včasih do
devetdeset,
včasih tudi do
sto petdeset
odstotkov.*

*Igralec je vedno
tudi človek,
tudi na odru."*